

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pf.20.978/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Krizsa Ügyvédi iroda) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pf.20.978/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [4] Az indítványozó deviza alapú kölcsönszerződést kötött személygépkocsi megvásárlása céljából. A hitelező a megállapított tartozásra tekintettel a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, és a tőketartozás és kamatai megfizetését követelte. A követelés engedményezését követően az engedményes keresettel élt a bíróság előtt az indítványozó mint alperes ellen, melyben a teljes lejárt tartozás tőkésítése útján kérte az indítványozó marasztalását. A Gödöllői Járásbíróság 8.P.20.306/2021/7. számú ítéletével a keresetnek helyt adott, és az indítványozót a tőketartozás, a szerződéses kamat, a késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére kötelezte.
- [5] Az elsőfokú bíróság régi Ptk. 523. § (1) bekezdése alkalmazásával elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felek között létrejött-e a kölcsönszerződés, ha igen milyen tartalommal, illetve az deviza alapú szerződés volt-e. E körben hivatkozott a régi Ptk. 205. § (1) bekezdése alapján arra, hogy a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre. A régi Ptk. 205. § (2) és (3) bekezdés rendelkezéseit is alkalmazva rámutatott arra, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő kölcsönszerződés 6. pontjában feltüntetésre került, miszerint a kölcsönszerződés CHF alapú, továbbá az indítványozó a személyes meghallgatása során is előadta, hogy a gépjárműkereskedő svájci frank alapú hitel felvételét ajánlotta. Az indítványozó ezt követően a szerződés írott formájában nyilatkozott arról, hogy deviza alapú szerződést szeretne kötni. Az a körülmény, hogy a deviza alapúsággal kapcsolatban az indítványozó megfelelő tájékoztatást kapott-e, nem a szerződés létrejötte, hanem az érvényessége körében vizsgálendő. Mindezek alapján megállapította, hogy a felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Hivatkozott arra is, hogy az Üzletszabályzat 18.3.3. pontjában biztosított jogával élve az indítványozó kérhette a devizában nyilvántartott tartozásának forintkölcsönre történő átváltását az árfolyamváltozásból eredő hátrányokat megszüntetve.
- [6] A kölcsönszerződés 12. pontja egyértelműen, vastagon szedve kiemelten rögzíti, hogy az indítványozó az Üzletszabályzatot átvette, megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el. Az Üzletszabályzat többek között a 17. pontjában utal a mindenkor érvényes hirdetemnyre, ily módon az szintén a felek szerződésének részévé vált.
- [7] Ezt követően a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatásának a tisztességtelenségét vizsgálta, előjáróban rögzítve, hogy a Kúria által hozott jogegységi határozatok a bíróságokra nézve kötelezőek. Az árfolyamkockázati tájékoztató vizsgálata során hivatkozott a Kúria 2/2014. polgári jogegységi határozat 1. pontjában foglaltakra, az Európai Unió Bíróságának C-51/17-es számú ügyben hozott határozatára, a Kúria 6/2013. polgári jogegységi határozatának 3. pontjában foglaltakra, valamint a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdés rendelkezéseire.
- [8] Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy a felperes jogelődje az írásbeli tájékoztatási kötelezettségének a perbeli kölcsönszerződés során eleget tett, a kölcsönszerződés 7. pontjában közvetlenül a kölcsön összegének

meghatározása után jólátható módon szerepel az árfolyamkockázati tájékoztatás. Mind a jogegységi határozatok, mind a 93/13/EGK irányelv, az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével méri a pénzügyi tájékoztatás megfelelőségét, mely körülményt minden ügyben egyedileg kell vizsgálni és mérlegelni.

- [9] A kölcsönszerződés 7. pontja tekintetében a bíróságnak az volt az álláspontja, hogy annak figyelmes elolvasása esetén, kellő körültekintéssel eljárva egyértelmű kellett, hogy legyen, hogy az árfolyamváltozás hatására a havi fizetési kötelezettség korlátozás nélkül megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. Amennyiben az indítványozó a lényegében egyoldalú kölcsönszerződést figyelmesen elolvassa, fel kellett mérnie, hogy megszövegezésében jelentős kockázat, fokozott kockázat megfogalmazások szerepelnek, illetve annak kiemelése, hogy az árfolyamváltozás a törlesztőrészletek növekedése mellett a teljes hátralévő tőketartozást is növelheti. Ezek olyan világos és egyértelmű megfogalmazások, amelyek alapján kellő körültekintéssel értékelni tudta az árfolyamkockázat esetlegesen jelentős gazdasági következményeit.
- [10] A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése rendelkezéseire hivatkozva utalt arra is, hogy az indítványozó elvárható módon nem járt utána a devizakonstrukció lényegének, a kölcsönszerződést anélkül írta alá, hogy annak szövegét figyelmesen átolvasta volna, vagy a devizakonstrukcióról egyéb forrásból tájékozódott volna. Tette ezt annak ellenére, hogy saját nyilatkozata szerint be kellett mennie a felperesi jogelőd pénzügyi intézményhez valamilyen papírokat aláírni, ahol lehetősége lett volna számára nem világos kérdésekben tájékozódni. Arról, hogy az árfolyamváltozásnak mi lehet a felső határa, a pénzügyi intézménynek nem kellett tájékoztatást adni, mivel az árfolyam emelkedésének és csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke.
- [11] A tájékoztatás időbeliségével kapcsolatban arra mutatott rá, hogy a kölcsönszerződés két oldalas okirat, amelynek első oldala foglalja össze annak lényeges tartalmi elemeit, a 7. pontja pedig az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás. Az indítványozó a szerződés aláírása előtt nem volt elzárva attól, hogy az okiratot figyelmesen elolvassa, annak tartalmát szakemberrel megbeszélje és ezt követően a szerződést megfontolt döntés alapján írja alá. Ilyen körülmények között a szerződésbe foglalt tájékoztatás megfelelő időben nyújtott tájékoztatásnak minősül.
- [12] Nem találta alaposnak a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjaira alapított érvénytelenségi kifogást sem. A THM-et érintő kifogás kapcsán a Kúria 6/2021. polgári jogegységi határozatára hivatkozott, mely szerint a fogyasztói kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján akkor semmis, ha a teljes hitel díj mutatót egyáltalán nem tartalmazza. Ezzel szemben a kölcsönszerződés tartalmazza a hiteldíjmutató 11,85%-ban meghatározott induló mértékét, ezért ez okból a kölcsönszerződés nem semmis. A THM tartalmazza az árfolyamrést is (melynek alkalmazását azonban a DH1. törvény 3. § (1) bekezdése semmisnek minősített tisztességtelenség okán); a kölcsönszerződés tartalmazza továbbá a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett mértékét. A 8. pontja az egyéb költségekről rendelkezik utalva az Üzletszabályzat 17.3. pontjára, amely a pénzügyi intézmény mindenkor hirdetményét rendeli alkalmazni. Mindezekre figyelemmel a kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének *c)* pontja alapján sem semmis.
- [13] A követelés összegszerűségét vizsgálva arra mutatott rá, hogy nem elegendő a követelés összegszerűségnek általánosságban történtő vitatása, hanem meg kell jelölni, hogy miért hibás az elszámolás, azt az indítványozó mely okból, mely számításra hivatkozással vitatja.
- [14] Az elsőfokú bíróság nem értett egyet azzal, hogy a szerződés forint alapú szerződés lenne. Hivatkozott a Kúria 6/2013. PJE határozatának 3. pontjában kifejtettek alapján e körben arra is, hogy a deviza alapú kölcsön is kölcsön, amelyben a tartozás devizában van meghatározva; ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirott pénztartozását forintban rója le. A perbeli szerződés esetén a felek a forint összeget határozták meg a kölcsön folyósítására és a törlesztések fizetésére is forintban került sor. A szerződés meghatározza azonban a deviza átváltás módját és az átváltási árfolyamok alkalmazását.
- [15] A felperes a keresetet tartalmazó irata mellékleteként csatolta azt a kimutatást, amely részletezi az indítványozó befizetéseit, annak elszámolását kamat, tőke, egyéb teljesítés bontásban minden hónapra kivetítve. A kimutatás tartalmazza a forint/CHF árfolyamot is, így ellenőrizhetővé teszi a felperesi számítást. Az Üzletszabályzat meghatározta a bázisárfolyam és az aktuális árfolyam fogalmát, míg a 18.3.2. pontban az árfolyamkülönbség számításának képletét. A felperes által csatolt törvényi elszámolásban mind a bázis, mind az aktuális árfolyam

mértéke látható, mely alapján, ha a számadatokat a képletbe behelyettesítjük, akkor megkapjuk az árfolyam-különbözet mértékét.

- [16] Az indítványozó konkrétan, a kimutatás egyes tételeire utalással nem jelölte meg, hogy a számítás álláspontja szerint miért nem helytálló. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes jogelődje nem rendelkezett deviza nyilvántartással és nem jelölte meg a kimutatásban hónapról hónapra a tartozás devizaösszegét nem jelenti azt, hogy a szerződés forint alapú lenne, illetve, hogy az indítványozói tartozás ne lenne devizában meghatározható. Erre figyelemmel a csatolt kimutatásokat a kereset összszerszerűségének bizonyítására elfogadta.
- [17] Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.
- [18] Az indítványozó szerint az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős ítélet sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, mert álláspontja szerint marasztalására úgy került sor, hogy a felperes a bírósági eljárás(ok) során nem bizonyította követelése összszerszerűségét; a bíróság pedig döntését önkényesen, véleménye szerint a vonatkozó jogszabályok, az Alkotmánybírósági gyakorlat és a Kúria 4/2021. PJE határozatának figyelmen kívül hagyásával hozta meg. Sérti továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot, hogy álláspontja szerint a bíróság – indokolási kötelezettségét sértő módon – nem adta kellő indokát, miért fogadta el a DH1. törvény alapján semmisnek minősülő bázis árfolyammal számolt felperesi kimutatást, és miért tekintett el a DH1. törvény 3. § (2) bekezdésében meghatározott MNB középárfolyammal kalkuláló kimutatás beszerzésétől. Mindezek az indítványozó által állított hiányosságok szerinte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezték.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel.
- [20] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott törvényszéki ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz.
- [22] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [23] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [24] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. Ennek lényeges tartalmára a beadványok is utalnak, a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [25] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [26] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét lényegében arra tekintettel tartja megállapíthatónak, hogy az eljáró bíróság(ok) – véleménye szerint szakjogi szempontból tévesen – úgy foglaltak állást, hogy a per tárgyát képező kölcsönszerződés az indítványozó érvelésével szemben nem forint, hanem deviza alapú szerződésnek tekintendő; továbbá, hogy a felperes pénzintézet által az ún. „devizahiteles-törvények” értelmében kötelezően elkészítendő, a később marasztalása mértékének meghatározása alapjául szolgáló kimutatás szerinti elszámolást – annak általa a perben történt kifogásolása ellenére – elvégezhetőnek tartották.
- [27] A kiegészített indítvány fentiekkel kapcsolatos érvelése valójában az ezzel összefüggésben már a per során is előadott és a bíróságok által elbírált (szakjogi) érvek kifejtését, részletes megismétlését tartalmazza.

- [28] Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}; vagyis a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében az eljáró bíróságnak a per tárgyát képező követelés alapjául szolgáló kölcsönszerződés érvénytelensége, annak forint- vagy deviza alapú szerződésként minősülése, továbbá az elszámolás elvégezhetősége mikénti megítélésével összefüggő (szak)jogi érvelését kifogásolja, illetve annak, valamint az abból levont következtetéseknek a felülbírálatát kéri. Erre ugyanakkor az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, az ezen kérdésekben való döntéshozatal ugyanis olyan szakjogi mérlegelést és jogalkalmazást igényel, amelyek tárgyában az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást. Ez a vonatkozó jogszabályok alapján a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság az ilyen kérdések (ismételt) elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel.
- [30] A támadott döntésében a másodfokon eljáró bíróság a jogvita mikénti eldöntése szempontjából lényeges kérdésekben állást foglalt és a jogvitát jogerősen eldöntötte. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Budapest Környéki Törvényszék a támadott döntésében az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat – nem csak a szerződés mikénti minősítése, de az elszámolás, valamint az indítványozónak az az alapját képező felperesi kimutatással kapcsolatban előadott érvei vonatkozásában is – azok helyes indokaira tekintettel hagyta helyben. Ez az ítélet pedig korábban már rögzítette, hogy „Az alperes konkrétan, a fentiekben részletezett kimutatás egyes tételeire utalással nem jelölte meg, hogy mely számítás nem helytálló az álláspontja szerint, illetve a felperesi jogelőd által alkalmazottól esetlegesen eltérő milyen árfolyam alkalmazásának lett volna helye, és milyen elvek mentén. [...] A forint összeg és az átváltási árfolyam [...] rögzítésre került minden hónapra vonatkozóan, mely lehetővé teszi az alperes tartozásának számszaki levezetését, ellenőrzését. Erre figyelemmel a bíróság a felperes által csatolt okiratokat, kimutatásokat a követelése összecszerűségének bizonyítására elfogadta.” {Lásd: Gödöllői Járásbíróság 8.P.20.306/2021/17. számú ítélete, Indokolás [58]}
- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott ítélet kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethette volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott (és esetleg csak később, az alkotmányjogi panaszban részletezett) minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}
- [32] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [33] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslat (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [34] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.

[35] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1339/2022.

